בא חרים ונטל חלקו וחלק חביריו שש וכן פשחור וכן אימר (א) א) התקינו נביאים שביניהם שאפי' יהויריב ראש משמרות עולה לא ידחה ידעיה ממקומו אלא ידעיה עיקר ויהויריב טפל לו אלא אשארא ב): רב אשי אמר הנך שית שני עד דסליק עזרא ומקדיש לא קא חשיב להו דכתיב 1באדין בטילת עבידת בית אלהנא ג) די בירושלים וכתי' 2ושיציא ביתא דנא עד יום תלתא לירח אדר ד)דהיא שנת שית למלכות דריוש מלכא ה)ותנא באותו זמן לשנה הבאה עלה עזרא וגלותו עמו דכתיב 3ויבא ירושלים בחודש החמישי היא השנה השביעית למלך: גופא אשבעה עשר יובלות מנו ישראל משנכנסו לארץ ועד שיצאו ואי אתה יכול לומר משנכנסו מנו שאם אתה אומר ג) משנכנסו מנו נמצא בית חרב בתחלת יובל ואי אתה מוצא 4בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר וכו' ו)שבע שכיבשו מנלן דקאמר כלב 5בן ארבעים שנה [אנכי] בשלח (אותי) משה עבד ה' [אותי] מקדש ברנע לרגל את הארץ [וגו'] ועתה ד) [הנה] אנכי היום בן חמש ושמונים [שנה] ואמר מר ז)שנה ראשונה עשה משה משכן שניה הוקם המשכן ושלח מרגלים כי עבור ה) ירדן כלב בר כמה הוי בר תמנן נכי תרתין כי קא מפליג נחלות קאמר 6בן חמש ושמונים שנה אנכי אישתכח דשבע כיבשו ושבע שחילקו מנלן איבעית אימא מדשבע כיבשו שבע חילקו ואיבעית אימא מדלא משכחת להו ארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר: **מתני'** ח)באין פותחין משישה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים כדי לשבת ו) ולימים טובים של ראש השנה ומוסיפין עד ז) עולם גאין פותחין משתי הצוצרות מתשעה כנורות ומוסיפין עד ח) עולם והצלצל לבד: **גמ'** ט) תמידין ומוספין טובא הוו ט)תנא בעלמא קאי ואתמידין לחודיה קאי ומאי כדי לשבת י) ולימים טובים סימנא בעלמא וה"ק אין פותחין משישה טלאים המבוקרים

וכן חרים וכן פשחור וכן אימר. ויהויריב שוב לא עלה: **רב אשי אמר.** לעולם וכן בשניה ט) אמוצאי שביעית קאי ורבנן היא ודקא קשיא לך לעיל [יב:] דבשביעית חרוב לא קשיא דשית שני קמאי מבנין הבית עד דסליק עזרא וקידש ארץ ישראל לא מנו שמיטין ויובלות דל שית שנין משני הבית משכחת שנת ת"כ בשביעית כיצד ארבע מאה (ושית שנין) תמניא יובלי וארבע סרי שני תרי שבועי ובשנת תכ"א שהיא מוצאי שביעית חרב: **ומנלן דעד שית שני לא סליק עזרא דכתיב באדין בטילא וגו'.** אלמא בשנת שתים לדריוש התחיל הבנין: **וכתיב ושיציא ביתא וגו'.** אלמא בשנת שש נשלם הרי חמש י) שנים ובאותו זמן לשנה הבאה שהיא שנה ששית לבנין עלה עזרא ובא לירושלים בחדש אב ועד תשרי שהוא שבע לבנין לא התחיל למנות: **בר תמנן נכי תרתי.** דמשילוח מרגלים עד שנכנסו לארץ איתו אלא ל"ח לבד משנת השילוח דהא (ב) בשניה ליציאת מצרים נשתלחו: **מדלא משכחת ארבע עשרה שנה אחרי אשר הוכתה העיר.** דליהוי יובל אי לא מדלית ארבע עשרה לכיבוש ולחילוק: **מתני' משתשה כנורות.** לא אתפרש טעמא: **והצלצל לבדו.** לצלצל אחד היה שם ולא יותר וטעמא מפרש בגמ' [ע"ב]: **גמ'** (ג) קס"ד כדי לשבת ולשני ימים טובים דווקא קאמר דלהכי בעינן ששה שאם יבאו יחד שבת ושני ימים טובים של ראש השנה ולא יוכלו לבקר יהו להם אילים י) מזומנים: **בעלמא קאי.** דבכל ימות השנה נמי בעינן ששה ולאו משום שבת וראש השנה אלא משום דבן בג בג וכדמפרש בסמוך [שם]: **סימנא בעלמא.** שלא תטעה בגירסא שלא תשנה ארבעה או חמשה משום הכי נקט הנך שלשה ימים דבעו ששה תמידין: כ)**ארבעה ימים קודם שחיטה.** ומשום הכי בעינן ששה לעולם דבשעת חינוך נתנו שם ששה (ד) מבוקרין

א)**משמרתו** של יהויריב בשניה מי הוא. הקשה רבינו אלחנן דהא אמרי' ב"ק (דף קי.) נתן הכסף לידעיה ואת האשם ליהויריב אלמא שהיה בבית שני ויש לומר דהא מתני' מיתניא יא) סמוך לבית ראשון אי נמי לא יהויריב דווקא אלא המשמר מחמת יהויריב: **שאפי'** משמרתו של יהויריב עולה. פרש"י ששוב לא עלה וזהו תימה דמגלה ליה ששוב לא עלה דהא משמע שיכול לעלות מדקאמר שאפילו משמרתו של יהויריב עולה ועוד הקשה רבינו אלחנן דהרבה עלו מ)ואין פשוט לנו שלא עלה ואמר רבי דמכל מקום יכול להיות שעלה יהויריב והכא קא פריך הכי משמרתו של יהויריב בשניה מי הואי נ)כי כ"ד היו אלו נגד המשמרות שלא עלו שחלוקות לארבע ועשרים משמרות ושימשו תחתיהם:

הנך שית עד דסליק עזרא וקדיש לא קחשיב. צריך עיון לאי דפירשתי דכי נמי גלו השבטים מנו נמי יובלות כדי לקדש השמיטין א"כ בגלות דבבל קודם דסליק עזרא נמי היו מונין ואמאי התחילו למנות כי סליק עזרא וי"ל דלא דמי דולאי ס)בעוד ישראל על אדמתם כי נמי אין יובל נוהג שמיטה נוהג בחרישה וזריעה והיו מקדשין אבל בגלות לא היו מקדשין כלל שביעית וצ"ע דכי נמי היו בגולה היו צריכין לקדש שביעית מפני שמיטת כספים שנוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ ואם הוא כך לשביעית אינו תלוי ביובל כי נמי ישראל בגלות ואין כלל על אדמתן למה לא ימנו שמיטין כמו מקצת ישראל על אדמתן ואף על גב דאין כל יושביה עליה מונין שביעית אף על גב שאין מונין יובל:

אותו זמן לשנה הבאה. שהוא שלש ע)(ועשרים) באדר עלה עזרא מבבל ועלה ירושלים בחדש החמישי שאיחר במהלך הדרך מחדש אדר עד חדש אב:

כלב כמה הוי בר תמנין נכי תרתין. והקשה רבינו אלחנן יב) והא מנין לנו שבשנה שניה דווקא היה כלב בן מ' שנה דלאו הוה כי עבר ישראל את הירדן בר תמנין נכי תרין פ)שמא התחיל שנת הארבעים יג) ואחד שלו ובשילוח מרגלים היה בסוף הארבעים שהרי שנות כלב לא מצינו וכשעברו ישראל את הירדן הוה בר תמנין נכי חד ומנא להש"ס הא דז' כיבשו וז' חילקו ואמר רבי דלא בא הכתוב לסתום אלא לפרש דמה לנו לשנות כלב אם לא להודיענו בודאי שז' כיבשו וז' חילקו:

מאי כדי לשבת סימנא בעלמא. הכא מפרש מעיקרא דכדי לשבת סימנא בעלמא אבל במנחות פרק התכלת (דף מט: ושם) לא אמר הכי עד דמסקנא דקאמר התם אמר רבינא לרב אשי הני ששה שבעה הוו דהא איכא לפרא דחד בשבתא צ)דווקא נקט לשבת וה"פ אם היו ב' ימים ראש השנה ביום החמישי וביום ששי ביום הראשון יבקרו התמיד שהוא ארבעה ימים קודם שחיטתו של ה' בשבת ושל יום ו' שהוא שני לר"ה יבקרו ביום שני שהוא ד' ימים קודם שחיטתו וכן של שבת מבקרו ביום ג' ופריך שבעה הוו דהא איכא לפרא דחד בשבתא שגם הוא טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטתו וא"כ היאך יפתחו מז':

ק)**ומוסיפין** עד עולם עד כמה אמר רב הונא ואמרי לה כו'. ואמר רבי דהא ודאי פשיטא שיוכלו להוסיף עד יד) העולם אלא בעי עד כמה יהא הידור מצוה וא"ל לחפש יותר אמר רב הונא עד ק"כ דהא אשכחן בקרא (דה"ב ה) שחפשו אחרי ק"כ כהנים לתקוע בחצוצרות ולא יותר אי נמי דהא פשיטא דאין מוסיפין עד העולם שאם יוסיפו יותר עירבוב קלא אמר רב הונא עד ק"כ כהנים יכול להוסיף דהא אשכחנא בקרא דלא חיישינן לעירבוב קלא:

אין

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"י מהל' שמיטה ויובל הלכה ג:
מג ב מיי' פ"ו מהלכות תמידין הלכה ט:
מד ג מיי' פ"ג מהלכות כלי המקדש הלכה ד:

תורה אור השלם

1. באדין בטלת עבידת בית אלהא די בירושלם והות בטלא עד שנת תרתין למלכות דריוש מלך פרס: עזרא ד כד
2. ושיציא ביתה דנה עד יום תלתה לירח אדר די היא שנת שת למלכות דריוש מלכא: עזרא ו טו
3. ויבא ירושלם בחדש החמישי היא שנת השביעית למלך: עזרא ז ח
4. בעשרים וחמש שנה לגלותנו בראש השנה בעשור לחדש בארבע עשרה שנה אחר אשר הכתה העיר בעצם היום הזה היתה עלי יד יי ויבא אתי שמה: יחזקאל מ א
5. בן ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבד יי אתי מקדש ברנע לרגל את הארץ ואשב אתו דבר כאשר עם לבבי: יהושע יד ז
6. ועתה הנה החיה יי אותי כאשר דבר זה ארבעים וחמש שנה מאז דבר יי את הדבר הזה אל משה אשר הלך ישראל במדבר ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמונים שנה: יהושע יד י

מוסף רש"י

דקתני כדי לשבת. משמע סימן, כלומר שבלאו הכי ג' ימים, ולא קתני לשבת. דליהוי משמע לצורך שבת וב' ימים טובים של ר"ה (מנחות נ.).

הדרן עלך אין נערכין

ר"מ אומר נערך. אם אמר ישראל ערכו עלי, נותן ערכו כפי שנים של עכו"ם, אבל לא מעריך. אבל אם אמר העכו"ם ערכי עלי או ערך אחרים עלי לא אמר כלום (לעיל ה:).

שיטה מקובצת

א) אימר התקנו נביאים: ב) אשארא הכי נמי אשארא: ג) אומר כן נמצא תיבות משנכנסו מנו נמחק: ד) ועתה הנה אנכי: ה) עבור ישראל ירדן: ו) לשבת ולשני ימים טובים: ז) עד לעולם אין: ח) לעולם והצלצל לבד: ט) גמ' לשבת ולשני ימים טובים של ר"ה תמידין: י) לשבת ושני ימים טובים: יא) בתניא בזמן בית ראשון: יב) אלחנן הא מנין אות ר' נמחק: יג) הארבעים שלו בשנה ראשונה ובשילוח תיבת ואחד ל"ש: יד) עד לעולם אלא אות ה' נמחק:

מסורת הש"ס

א) [בפסוק אלהא], ב) [צ"ל די היא], ג) ר"ה ג., ד) תמיד קיח., ה) נ"ז שם סנהדרין מט: [תענית כט.], ו) מנחות מט., ז) [מנחות נ.], ח) [לעיל יא:], ט) צ"ל ארבעה, י) צ"ל אלו, כ) עיין לעיל, ל) עיין לעיל, מ) ואין כצ"ל. יעב"ץ, נ) נ"י פ"י בסדר היום אלא המשמרות של אלו שחולקים וכו' וכן היא בש"ק, ס) ר"ל שבט יהודה בס"ג, ע) לש"ק מ"ו ועיין בעזרא ז פ"ח פי' רש"י שפירש באחד לחדש ניסן היה תחלת עליה מבבל ע"ש, פ) נ"י לש"ק מפי' שמא התחיל שנת הארבעים שלו בשנה ראשונה ובשילוח כו' (פי' נמצא בשנת השילוח היה כלב מ"א שנים ול"ח שנכנסו לארץ) ובשעברו כו', צ) נ"י לש"ק אי דוקא, ק) עיין לע"ב.

הגהות הב"ח

(א) גמ' והתקינו נביאים: (ב) רש"י ד"ה בר תמנן וכו' בשנה שניה ליציאת: (ג) ד"ה והצלצל וכו' בגמרא הס"ד ואח"כ מ"ה תמידין ומוספין כו' קס"ד כדי: (ד) ד"ה ארבעה וכו' ששה שיהיו מבוקרין:

רבינו גרשום

יהויריב ראש (משמרה) [משמע דהוא הוה ראש לכל המשמרות] כדכתיב בדברי הימים: [לעולם רבנן ולעולם במוצאי שביעית והא דקשיא דהוה ליה בשיתא בשבוע הא לא קשיא דהנך חמש שני קמייתא דבנו בית שני עד דסליק עזרא וקידש שמיטין ויובלות לא קא חשיב דכתיב באדין בטילת עד תרתין שנין לדריוש דכתיב ושיציא ביתא דנא עד יום תלת לירח אדר דהיא שנת שית למלכות דריוש: ואותו זמן לשנה הבאה עלה עזרא מבבל אלמא שית שנין הוה דלא סליק עזרא וכתיב ויבא ירושלים בחדש החמישי היא שנת שביעית למלך מלמד שמשביעית ואילך התחיל לקדש: כי עברו ישראל הירדן לסוף מ' שנה שהיו במדבר הוה כלב בן ע"ח שנים: מדלא משכחת לה י"ד שנה. (מונה) אחרי שהוכתה העיר יובל אלא א"כ תחשבת נמי ז' שחילקו]: המבוקרים. מסוים: כדי לשבת ולשני ימים טובים: טובא הוי לצורך שבת ולשני ימים טובים של ר"ה צריכין טלאין הרבה לצורך תמידין ומוספין ואינו די בששה: בעלמא קאי אימות החול ואתמידין לחודייהו קאמר והאי דקאמר כדי לשבת ולב' יו"ט לסימנא